

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

3.11.2025

VN/13/2025

LAUSUNTO EDUSKUNNAN SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNALLE

Hallituksen esitys eduskunnalle yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi (HE 112/2025 vp)

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä asiantuntijalausuntoa otsikkoasiassa.

Valtioneuvoston työnjako yleistuessa vastaisi nykyisin työttömyysturvajärjestelmässä noudatettua. Yleistuen toimeenpanoa johtaisi, ohjaisi ja kehittäisi ylimpänä viranomaisena toimeentuloturvaan liittyvien asioiden osalta sosiaali- ja terveysministeriö ja työvoimapoliittisten asioiden osalta työ- ja elinkeinoministeriö.

Työ- ja elinkeinoministeriö on osallistunut esityksen valmisteluun oman toimialansa osalta ja esityksessä on huomioitu työ- ja elinkeinoministeriön valmistelun aikana esiintuomat huomiot.

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää kunnioittavasti seuraavaa.

Työnhakijan palveluprosessiin ehdotetut muutokset

Hallituksen esityksen 3. lakiehdotuksen (laki työvoimapalveluiden järjestämisestä; 380/2023) 32 a ja 32 b §:ssä ehdotetaan säädettäväksi työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisestä yleistuen saajalle sekä näiden keskustelujen sisällöstä.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää hyvänä, että ehdotetut muutokset eivät lisäisi työvoimaviranomaisen työnhakija-asiakkaille järjestämien asiakastapaamisten määrää, vaan nykyistä prosessia muokattaisiin vastaamaan tehokkaammin yleistuen saajien pitkittyneen työttömyyden tarpeisiin. Näitä muutoksia olisivat ehdotetut muutokset keskustelujen järjestämistapaan ja sisältöön. Keskustelut tulisi järjestää lähtökohtaisesti työvoimaviranomaisen toimipisteessä tai muussa asiointipisteessä. Keskustelujen sisältöön lisättäisiin työttömyyden pitkittymisen syiden arviointi. Lisäksi niissä keskityttäisiin vahvaan palveluohjaukseen ja työttömän työhaun ja työllistämisen edellytysten tehostettuun tukemiseen.

Hallitus on antanut eduskunnalle hallituksen esityksen työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 108/2025 vp). Esityksessä lisättäisiin työvoimaviranomaisen harkintavaltaa täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämiseen, jotta työnhakijan palveluprosessin kaavamaisuudesta siirryttäisiin palvelutarpeen mukaisempaan prosessiin. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo tässä

lausuttavana olevien muutosten olevan yhteensopivia myös eduskunnan käsiteltävänä olevan edellä mainitun hallituksen esityksen (HE 108/2025 vp.) palveluprosessia koskevien tavoitteiden kanssa.

Käsiteltävä hallituksen esitys (HE 112/2025 vp) ei suoraan lisää työvoimaviranomaisten tehtäviä. Esityksessä esitetään työvoimaviranomaisten toimipisteissä järjestettävien keskustelujen määrän lisäämistä, jolla saattaa olla korkeintaan vähäinen vaikutus työvoimaviranomaisten työmäärään. Työvoimaviranomaisten käytössä olevien toimitilojen riittävyttä ehdotettujen muutosten toimeenpanoon seurattaisiin työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain 23 § mukaisissa yhteistyö- ja seurantakeskusteluissa.

Yleistuen saamisen työvoimapolitiittiset edellytykset

Yleistuen maksamisen työvoimapolitiittiset edellytykset vastaisivat nykyisin työttömyysetuutta koskevia edellytyksiä. Näihin edellytyksiin kuuluu muun muassa sen ratkaiseminen, onko työnhakija työtön ja estääkö työnhakijan opiskelu tai hänen työllistymisensä yrittäjänä tai niin sanotussa omassa työssä etuuden maksamisen.

Jos eduskunta hyväksyy muun muassa työttömyysturvaseuraamusten muutokset, joita on ehdotettu hallituksen esityksessä työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 108/2025 vp), nämä muutokset tulisivat sovellettaviksi myös yleistukeen.

Työnhakijan asiointi työvoimaviranomaisen kanssa hänen yleistukea koskevassa asiassaan vastaisi nykyisin työmarkkinatukea ja peruspäivärahaa koskevaa asiaa. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää sosiaaliturvan selkeyden kannalta tarkoituksenmukaisena, ettei ansiopäivärahan ja yleistuen työvoimapolitiittisiin edellytyksiin liity perusteettomia eroja.

Ehdotetun yleistukilain perusteella Kansaneläkelaitos ratkaisisi jatkossa yleistuen maksamisen edellytyksen, joka liittyy alle 18-vuotiaan peruskoulun tai lukion jälkeistä ammatillisia valmiuksia antavaa tutkintoa vailla olevan nuoren oikeuteen saada yleistukea työttömyyden perusteella (eli muulloin kuin osallistuttaessa työttömyysturvalaissa (1290/2002) lueteltuihin työllistymistä edistäviin palveluihin). Nykyisin työvoimaviranomainen antaa Kansaneläkelaitokselle tätä edellytystä koskevan työvoimapolitiittisen lausunnon. Muutos koskisi ainoastaan toimivaltaa ratkaista asia, ja sen merkitys arvioidaan vähäiseksi. Muutos kuitenkin selkeyttäisi työvoimaviranomaisen ja Kansaneläkelaitoksen välistä työnjakoa.

Laati:

Erityisasiantuntija Toni Ruokonen
Hallitusneuvos Timo Meling